SVOBODA **СВОБОДА**

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCVI. No. 120. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JUNE 28, 1989 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 28-го ЧЕРВНЯ 1989 Ч. 120. РІК XCVI

СЕСІЯ УНРАДИ ПРОЙШЛА З УСПІХОМ

Бавнд Брук, Н.Дж. (І.К.). — Тут у приміщеннях Українського Культурного Центру відбулася у днях 17-19-го червня 1989 року 10-та сесія Української Національної Ради. Започаткував її Молебень, після якого коротко промовляв Митрополит Української Автокефальної Православної Церкви в діяспорі і Митрополит УПЦеркви в ЗСА Мстислав. Висловив радість, що саме у цих приміщеннях відбувається сесія, яка репрезентує більшість зорганізованого українського політичного світу. „Історія випробовувала нас, чи ми варті волі, — сказав Митрополит. — Перед нами новий іспит". Висловив вдоволення, що сам міг змолоду пролити кров у визвольній війні-революції. Закликав до згоди на сесії як і поза нею.

Президент УНР в екзилі Микола Лівицький проголосив сесію відкритою. Радів, що сесія відбувається на базі консолідації. Він передав на руки Владики Мстислава до музею оригінальний історичний клейнод — золотий ланцюг гетьмана Івана Мазепи. Покликав до ведення першої частини сесії найстаршого віком делеґата, ред. Івана Кедрина-Рудницького. Перечитав листа з привітом від голови Гельсінкської Спілки Луки Лук'яненка.

І. Кедрин покликався на свою кращу кваліфікацію, як старий вік — на вірність ідеї УНР від березня 1917 року. Пригадав найважливіші дати з історії УДЦентру, єдиного, що має леґітимну базу закону, прийнятого в Україні з 12-го листопада 1920 року. Поручав не заторкувати на сесії минулих криз в УНРаді й інших прикрих моментів, бо „всі ми помилялися". Пригадав, що політику ведеться з нинішнього дня і керується розумом, а не почуваннями. Провів вибори Президії сесії і її заприсяження.

Президію становили (здебільша з пропущенням титулів): Микола Суховерський — голова, перший заступник Анатолій Лисий, другий — Микола Липовецький, секретарі — Галина Сенишин і Любомир Бакум. Дальшими нарадами весь час проводив М. Суховерський. Після обідньої перерви перший день сесії виповнили звіти голови УН Ради Павла Лимаренка, голови уряду Я. Рудницького, запитання і дискусія. Обрано Комісії Деклятивно-резолюційну, Правничу, Внутрішніх зв'язків, Зовнішніх зв'язків і Фінансових справ. З важливіших і цікавіших моментів:

Голова УНРади П. Лимаренко поінформував, що від Проводу ОУНр (Визвольний Фронт) отримано листа з пропозиціями, щоби Державний Центр УНР закордоном, Тимчасове Правління (на базі Акту 30 червня 1940 року), Закордонне Представництво УГВР і Закордонне Представництво Української Гельсінкської Групи об'єдналися і створили нову організацію — Всеукраїнський Державний Центр. Після дискусії на внесок Миколи Плавюка цю пропозицію „відхилено".

(Закінчення на стор. 4)

„СІЧ" — ЦЕ ПОКАЗ БАТЬКІВСЬКОЇ ОПІКИ УНС НАД НАШОЮ МОЛОДДЮ"

„...Тепер, згідно з прийнятим в нашому Союзі кличем — „У пошані до піонерів — лицем до молоді!" прийшла черга на це просторе та справді гарне приміщення для нашої молоді; працівників Союзівки...

Союзівка від першого свого сезону служила і далі служить членству Українського Народного Союзу, в тому нашим старшим членам — піонерам, та нашій молоді.

Ми гордимося нею і високо цінимо її за те, що вона стала прибіжищем для старших і молоді, та відпочинковою, розваговою оселею й освітнім і культурним центром українців.

Тут ми відносимось з великою пошаною до наших старших віком членів і наших піонерів, тут ми також дбаємо про українське виховання нашої молоді та дітвори від найменшого віку.

Нехай і цей будинок — „Січ", наш найновіший здобуток і доказ батьківської опіки нашої установи Батька Союзу над українською молоддю, служить довгі роки усім потребам нашої молоді та всього членства Українського Народного Союзу".

Із привітального слова головного предсідника УНС д-ра Івана Флиса

Союзівка. (А.Воробець). — Тут 17-го і 18-го червня ц.р. відбулися незвичайно успішні дні, якими Український Народний Союз відзначив День Батька, а рівночасно мав нагоду відкрити дві нові будівлі — „Січ" і „Карпати".

В суботу, 17-го червня, відбулися наради голів Округ УНС, а ввечорі концерт у великій залі „Веселки". В концерті, який відкрив ведучий програмою Роман Лупан, брали участь бандуристи із Ню Джерзі, що виступають в ансамблі „Гомін" під керівництвом Олеся Напори. Вони проспівали вісім народних пісень, викликавши теплі оплески численно зібраної публіки. Відтак учасники мали нагоду вперше послухати молодого мистця з України, який у супроводі гітари проспівав три пісні своєї власної композиції: перша — привітання для українців в ЗСА, друга присвячена батькові, а третя — матері.

В другій частині програми ансамбль бандуристів „Гомін" відспівав ряд легких народних пісень.

Після закінчення концерту відбулася забава під звуки оркестри Богдана Гірняка.

Головний предсідник УНС д-р Іван Флис промовляє в часі посвячення „Січі".

(Світлив Я.Кулинич)

В неділю у ранніх годинах гості Дня Батька мали нагоду вислухати Богослуження в українській католицькій церкві св. Трійці о год. 10-ій з участю Владики Василя Лостена, і в українській православній каплиці св. Володимира о год. 11-ій.

В год. 1-ій по полудні єпископ Лостен в асисті о.Івана Куліша, пароха УПЦ і о. Лева Любінського, пароха УКЦ, і диякона Богдана Тарнавського, що є адміністратором УКЦ св. Трійці, провів святочне благословення для нових будівель Союзівки — „Січі" і „Карпат".

Після благословення святочне слово виголосив головний предсідник УНС д-р Іван Флис, який також перетяв ленту до входу „Карпат". В обох будівлях приміщено ікони Божої Матері, про які згадав у своєму слові Владика Василь, пригадуючи, що січовики мали до неї особливу набожність.

„Січ" — це зовсім нова будівля, розташована за „Ужгородом", в якій будуть в літі приміщені молоді працівники Союзівки, а в інших порах року знадобиться для учасників різних

(Закінчення на стор. 3)

На совєтському підводному човні сталася пожежа

Осльо. — У понеділок, 26-го червня, у 110 кілометрах на північ від „кейпу" Норкін норвезький військовий літак побачив на поверхні підводний човен, огорнутий клубами диму.

Як згодом вияснилося, горів совєтський підводний човен з нуклеарним двигуном.

Норвезький уряд негайно звернувся за роз'ясненнями до совєтської сторони. В інформаційному повідомленні, що незабаром було передано в амбасаду Норвеґії у Москві, сказано, що в одному з переділів реактора виникла пожежа. Реактор був негайно виключений, а капітан човна Ю. Касаткін дав наказ про аварійне підняття на поверхню.

Як повідомив представник норвезького координаційного центру морського рятування Тер'єр Льєн, з човна було зроблено кілька попереджувальних вистрілів з метою продемонструвати норвезьким гелікоптерам берегової охорони, що човен не потребує посторонньої допомоги.

На човні, мабуть, був увімкнутий аварійний дизельний двигун, і він у супроводі групи совєтських кораблів своїм ходом направився в сторону Кольського півострова.

Норвегія висловила різке незадоволення тим, що совєтська сторона негайно не повідомила про інцидент. За словами міністра оборони Норвегії Йогана Голста, його відомство має всі підстави вважати, що човен, на якому виникла пожежа, повертався з довготермінового патрульного плавання, а на його покладі були крилаті ракети з нуклеарними боєголовками.

Згідно з повідомленнями, наведеними майором Ґулловом Єсетом, у совєтських військово-морських портах Кольського півострова знаходиться коло 100 атомних підводних човнів.

КОМУНІСТИЧНА ПАРТІЯ МАДЯРЩИНИ ВПРОВАДЖУЄ ЗМІНИ

Женева. — Комуністична партія Мадярщини продовжує уводити зміни на усіх відтинках життя країни. Найновіша зміна — це поширення партійного проводу, де на президентуру обрано чотирьох осіб з Решок Нєрс у проводі, який протягом років є головним спонукувачем економічних змін в Мадярщині. Каролі Ґрош був одним з обраних, але він також задержав пост генерального секретаря Комуністичної партії Мадярщини. До згаданої четвірки обрано двох, які вже від довшого часу підтримували пропаґаторів вільнодумства в Мадярщині, прем'єра Міклоша Немета і державного міністра Імре Пошгая.

Цей крок Центрального комітету Комуністичної партії Мадярщини був зумовлений подіями кількох місяців, коли інші партійні провідники, наставлені позитивно до політичних і економічних змін, кожночасно кидали виклики його силі і провідницькому хистові. Побоюючись партійного розколу зокрема напередодні конгресу Комуністичної партії Мадярщини, заплянованого на 7-ме жовтня ц.р. Центральний Комітет вирішив, що в цей спосіб можна буде оминути таку можливість.

Коли під час виступу на телевізії речника Комуністичної партії Ляшла Майора кореспонденти запитали про те, яку ролю буде відіграватн чотиричленна президентура у відношенні до влади генерального секретаря, він відповів, „що президент є президентом" і стримався від уточнення. Одначе всі сподіваються, що може на найближчій пресовій конференції подадуть деякі докладніші інформації про це спірне питання. З уваги на ці події аналітики і політичні коментатори наводять ряд прикладів протягом останніх місяців, де ясно проявляються факти про те, що влада генерального секретаря Комуністичної партії Мадярщини Каролі Ґроша втрачає силу в обличчі влади тих партійних провідників, які пропагують економічні і політичні зміни та підсилюють вільнодумство.

В очах народу Каролі Ґрош не представляє собою любленого провідника, бо своїми вчинками стає найбільш нелюбленим партійним лідером. Це стало зокрема наявним на офіційних церемоніях похорону колишнього прем'єра Імре Надя, котрого було засуджено і страчено за його участь в мадярському повстанні 1956 року. В центрі Будапешту 16-го червня зібралися сотні тисяч людей, щоби вшанувати цього мадярського героя повстання. Коли в передніх лавах шанувальників помітно видніли Пошгай і Немет, але сильно впадала в очі відсутність на цих святкуваннях генерального секретаря Компартії Мадярщини Каролі Ґроша.

Учасники 10-ої Сесії УНРади.

КРИТИКА ЩЕРБИЦЬКОГО НЕ МАЛА УСПІХУ

Київ. — В журналі „Огоньок" ч. 23 за 1989 рік опубліковано замітку київського інженера П. Педченка, в якій автор розповідає про пленум ЦК Компартії України, на якому була дана оцінка виборам народних депутатів СССР від України. П. Педченко звертає увагу на те, що сказано з цього приводу в докладі В. Щербицького.

„Окремої розмови заслуговує позиція деяких членів КПСС, — сказав у своєму докладі В. Щербицький. — Будемо відверті: не всі вони показали себе у виборчій кампанії справжніми бійцями партії. Були такі, хто примирливо, безпринципно ставились до антисовєтських і націоналістичних проявів. А деякі й самі дозволяли собі політично незрілі, недостойні члена партії заяви і демагогічні випади, як, наприклад, перший секретар Подільського райкому партії м. Києва І.Н.Салій. Ясно, що це бо повинно залишитися без відповідної оцінки і висновків".

І. Салій шість років очолював районний комітет партії в Києві, має 25 років партійного стажу. Але тепер він, на думку Щербицького, виявив „політично незрілі погляди".

Після пленуму ЦК Компартії України був скликаний пленум Подільського райкому партії м. Києва, на який посланий був перший секретар міського комітету партії К. Масик для того, щоб дати оцінку Салієві і зробити висновки, які б задовольняли Щербицького. Однак члени Подільського райкому партії активно виступали на захист Салія. Проти нього був поданий лише один голос.

„Ще 2-3 роки назад таке не могло приснитися навіть у найсміливіших снах", — пише Педченко. На захист Салія стали також сотні комуністів, які були запрошені на пленум.

„Ми відучилися любити свободу", — сказав Салій і запропонував провести дебати зі Щербицьким по телевізії. Комуністи Подільського району м.Києва підтримали цю пропозицію. Вони виступають за те, щоб вільні дискусії не лише реклямувалися, але й відбувалися насправді.

ЩОТИЖНЕВА ХРОНІКА ЛЬВІВСЬКОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ УГС

• У Львові в науково-виробничому об'єднанні „ПРОФТЕХКМПЛЕКС" адміністрація переслідує своїх працівників за участь у квітні цього року в одногодинному попереджувальному страйку протесту проти відхилення перед виборчими зборами кандидатури поета Івана Драча. Директор Об'єднання Роман Заходило незаконно перевів інженера з двадцятип'ятирічним стажем Наталію Дяків з першого інженерного розряду на звичайний. Крім цього вона була покарана ще й матеріяльно, бо отримала місячну платню у розмірі двадцяти восьми карбованців. Скаргу, яку вона з цього приводу подала голові профкому Миколі Гендлеру, залишили без уваги. 6-го травня, протестуючи проти такого свавілля адміністрації, Наталія Дяків оголосила на заводі голодівку.

• З 6-го травня 89-го року в селі Стара Сіль, Старосамбірського району, Львівської области зформувалася і діє Українська Католицька Церква з трьома храмами. Парохом даної парафії став отець Михайло Низькогуз, який п'ятого травня перед митрополитом Української Католицької Церкви Володимиром Стернюком склав католицьке сповідання — символ віри — і був прийнятий у лоно УКЦ. Віруючі даної парафії підтримали священика. 11-го травня цього року декан Старосамбірського району Степан Білик вручив отцеві Михайлові Низькогузу наказ No444 від 3-го травн 89-го року Львівського митрополита Російської Православної Церкви про звільнення і позбавлення його права на служіння російській православній церкві. У той же час декан вимагав у церковного комітету ключі від церкви Святого Пророка Іллі. Проте вірні йому не віддали. 13-го травня о 20-ій годині 30 хвилин до церкви Святого Пророка Іллі села Стара Сіль прибув з групою православних священиків (вісімнадцяти осіб) декан Степан Білик з наміром — забрати ключі від храму і прогнати з парафії отця Михайла Низькогуза. Близько півтори тисячі віруючих виставили непрошених гостей із церковного подвір'я. 14-го травня в церкві Святого Пророка Іллі села Стара Сіль отець Михайло Низькогуз у переповненому храмі відправив Службу Божу за канонами Української Католицької Церкви

• 11-го травня у Львові, о 8-ій годині ранку міліція забрала з роботи священика Української Католицької Церкви отця Михайла Гаврилова і відвезла його до міста Нестерів, Львівської области. Там у районному суді о. Гаврилова засудили на п'ятнадцять діб за відправу Панахиди на цвинтарі в одному з сіл Нестерівського району у перших числах травня.

• 11-го травня у місті Рава Руська, Львівської области у поліклініці о 9-ій годині ранку був затриманий міліцією і відвезений до міста Нестерова, Львівської области член Української Гельсінкської Спілки Лікар Адам Кардаш. Невдовзі стало відомо, що його засуджено до адміністративного арешту, і він перебуває у Львові у спецрозподільнику на вулиці Сінній 3. На запитання дочки Адама Кардаша, яка приїхала наступного дня до Нестерова, працівники нестерівської районної міліції відмовилися відповісти на скільки засудили батька.

• У місті Червонограді, Львівської области центральна збагачувальна фабрика й школи No11 висунули кандидатом у народні депутати вчителя української мови й літератури Богдана Козярського. За вказівкою червоноградських партійних чиновників виборча комісія постаралася знайти привід для відмови у реєст

(Закінчення на стор. 4)

Помер Л. Бачинський

Денвер, Колорадо. — Тут помер в неділю, 25-го червня 1989 року на 94-му році життя, визначний пластовий провідник і педагог пл. сен. кер. Леонід Бачинський.

Покійний народився на східніх землях України, після Першої світової війни переїхав на Західню Україну і тут у 1920 р. вступив до Пласту, якому служив безперебійно майже до кінця свого життя. Був довгі роки організатором пластових юнацьких куренів як учитель і директор гімназій, а перебуваючи від 1923 до 1929 року на Карпатській Україні, був одним із основників тамошнього Пласту і зв'язковим до пластового проводу в Західній Україні. На еміґрації був комендантом частини Пласту на британську зону Німеччини і очолював делеґацію українських пластунів на Світовому Джемборе у Франції в 1947 році.

Переїхавши до ЗСА, перебував довгі роки у Клівленді, де в 1952 році став основником першого Пластового музею в ЗСА та провадив його до 1977 року. Рівночасно був керівником Українського Музею-Архіву в Клівленді.

Відзначений найвищими пластовими відзначеннями,

Св. п. Л. Бачинський

був членом 1-го Куреня УПС ім. Тисовських і близьким другом сл. п. Начального Пластуна проф. Северина Левицького.

Проф. Л. Бачинський відомий із своєї педагогічної та наукової діяльности, був дійсним членом Наукового Товариства ім. Шевченка і залишив ряд наукових праць.

Тіло Покійного буде відвезене в четвер, 29-го червня, з Денверу до похоронного заведення Литвин і Литвин в Юніон, Ню Джерзі, звідки, в суботу, 1-го липня о год. 10-ій ранку відбудуться похоронні відправи на український православний цвинтар св. Андрея в Савт Бавнд Бруку.

У СВІТІ

У САЛЬВАДОРІ ПОРАНИЛИ важко американську сестру милосердя, коли вона із двома іншими сестрами їхала автом до місця своєї праці. Вона працювала в домі для сиріт, що залишилися із дев'ятирічної війни поміж урядом і комуністичними повстанцями. Сестра Мері МекКей лежить важко поранена у лікарні, однак причини атаки на неї досі не знають, а цей, що стріляв, втік.

В АНҐОЛІ НАСТУПИЛО перемир'я поміж урядом і повстанцями після 14-ох років громадянської війни. Перемир'я підписали президент Анґолі і провідник повстанських військ, який їх вів від перших днів громадянської війни. У цій довгій домашній війні згинуло сотки тисяч осіб. Як відомо, Анґоля стала самостійною в 1975 році, а її марксистський уряд мав від початку до 1988 року допомогу кубинських військ.

В АМЕРИЦІ

ГОЛОВА КРАЙОВОГО інституту дослідів алергій і заразних хворіб д-р Ентоні Фосі заявив, що потрібна нова система для перевірки ліків проти хвороби АІДС. На його думку, треба дозволити пацієнтам, хворим на АІДС, можливість доступу до нових ліків відразу, як тільки такі появляються, а не чекати, поки їх не перезірять, чи є вони добрі та чи не мають побічних наслідків. Хоча остаточні пропозиції треба буде уточнити, то знавці та дослідники хвороби АІДС стверджують, що це буде важливим кроком для тих, які хворіють на АІДС.

ПОВІТОВИЙ СУДДЯ Норберт Нейдел вирішив, що уповноважений Крайової бейзболової асоціяції А. Бартлі Джіяматті не може вести переслухань управителя бейзболової дружини „Сінсіннаті Редс" Піта Розе, в справі його ставок на виграші своєї дружини, бо він вже його передчасно засудив за ці вчинки. Суддя видав тимчасове відтермінування, але адвокати П.Росе твердять, що ця заборона, мабуть, і залишиться в силі.

В АЛЯМАБІ НЕГРИ НА позиціях громадських урядовців заявляють, що Федеральні чиновники послідовно і селективно їх позивають. Офіційні чинники Департаменту справедливости заперечують такі твердження та заявляють, що їх діло є розглядати справи, „котрі мають докази, що хтонебудь переступив федеральні закони, тих ми й позиваємо".

ЗГІДНО З НАЙНОВІШИМИ даними, в Америці так званий „Виправлений юдаїзм", не зважаючи на те, що його постання в першу чергу базувалося на тому, що давні жидівські звичаї в теперішньому світі є не важливими і не потрібними, раптом драстично зміняють свій напрямок й повертаються до стародавніх звичаїв і традицій. Для вияснення такого звороту рабін Самюєл Карф заявив, що це „зміна відповідна для сьогодення".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW (202) 347-8631 (факс)
Subscription 1 year $40.00 6 months $22.00 3 months $12.00
UNA members 1 year $15.00 Change of address $1.00 Make check or money order payable to: Svoboda
Postmaster, send address changes to:
Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. [illegible]
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.
Передплата на рік $40.00 на півроку $22.00 на 3 місяці $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За зміну імени адреси $1.00
[illegible] money orders [illegible] на Svoboda
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Примусове виселювання людей

У другій половині XX сторіччя ми були і ще далі є свідками таких жорстоких проявів, яких не було ні в епосі мандрівки народів із гунами й татарами, ні в середньовіччі з його „равбріттерами" і погонею за чарівницями. Татари брали людей в ясир, здебільша молодь, бісурманили їх, але не вбивали. Терористи з Палестинської Визвольної Організації (ПВО), іранські „шіїти" й Лівія Муаммара Каддафі створили небувалий в історії міжнародний тероризм. Знову ж Совєтський Союз за Сталіна започаткував акцію примусового переселювання цивільних людей, цілих родин із конфіскацією їхнього життєвого дорібку. За кару, що ніби кримські татари були прихильні гітлерівській окупації — виселено їх масово до південно-східніх мусулманських земель і частинно над Поволжя. Ми українці зазнали теж те лихо. За „кару", що лемки сприяли Українській Повстанській Армії — виселено все українське населення Лемківщини в роках 1947-1948, дозволивши забрати з собою тільки клунки. Переселені на „відзискані землі" лемки виявили подивугідну тугість і впертість у зберіганні своєї мови і традиції. Завдяки тим своїм прикметам наші лемки щойно у 1950-их роках осягнули деякі полегші і щойно у 1980 роках коли настав визвольницький рух „Солідарности" і наші лемки поголовно пристали туди — змінився у поляків антиукраїнський підхід, хоч усе ще не на 100 відсотків. Поважну заслугу у цьому має Папа Іван Павло II своїм впливом на польську церковну верхівку, яка ще за покійного кардинала Вишинського була найбільш ворожа українцям.

Ця пригадка спонукана вістками про новий прояв масового примусового переселювання ні в чому невинних чоловіків, жінок і дітей. Комуністичний режим у Болгарії повів від 1984 року політику національної асиміляції супроти тамошньої поважної „меншини" — турків. Закрито турецьку пресу, закрито школи, дозволено ходити до мошей тільки у свята, силувано приймати болгарські чи російські прізвища. Болгари подібні до чехів у захоплені Москвою. За Першої світової війни з музикою переходили на російський фронтовий бік і треба було аж збройної окупації Чехо-Словаччини у 1968 році, щоб перестати прославляти „рус то наш брат". У Болгарії зберіглося русофільство по нинішній день із звеличуванням царя Александра II, як „визволителя". Московська політика національнальної асиміляції супроти всіх немосковських народів імперії була надхненням і для болгар.

У „Ню Йорк Таймсі" з 22 червня ц. р. оповідається в обширному дописі з болгарсько-турецького прикордоння про ґегенну, що її тепер переживають турки, які сторіччями жили в Болгарії, вросли були в тамошній ґрунт, але не хотіли виректися своєї мусулманської віри і за те тепер присилуванні масово переселюватись до Туреччини. Докладно так, як за Польщі між двома світовими війнами сакраментальні дві літери „ґр." були для польських націоналістів червоною плахтою. Тягнуться турки в сторону турецького кордону пішки з возиками, валка автомобілів довга на п'ять миль, доїздять поїздами і треба ждати день-два, поки на кордоні перевірять документи і впустять на турецьку територію. Щасливі ті, які мають там свояків чи близьких приятелів, де можуть пережити перший трудний час. Врештою, велика більшість опинюється в імпровізованих шатрах. Рахують, що до липня цього року (себто за яких сім до десять днів) буде таких примусових поселенців 100,000 душ — величезне обтяження для турецької економіки, тим паче, що Туреччина має вже у своєму 56-мільйоновому населенні власну 8-мільйонову „меншину" — курдів.

До примітивних прав людини належить не тільки право на свою мову, культуру й віру, але й на свобідний вибір місця замешкання і праць. Примусове переселювання цілих національних груп — як наших лемків у Польщі та турків у Болгарії — це варварство гідне найбільшого натаврування. Але сучасний політичний світ так погано зорганізований, що такі і ще гірші варварства (розстріли волелюбних студентів у Китаї) проходять безкарно злочинним режимам. Колись це увірветься, але покищо не видно навіть познак, коли це станеться і коли постане якийсь авторитетний міжнародний зверхний орган, який зможе не паперовою резолюцією, а таки силою внеможливити таку злочинну гру з людським життям і винищуванням цілих національних груп.

Володимир Яців

ПОЛІТИКА ЗАХІДНЬОЇ НІМЕЧЧИНИ

II.

Таке мріяння Західньої Німеччини про зміни в Східній Европи не було б до подумання кілька років тому. Правдою є, що Західня Німеччина є осторожна з такою політикою поширювання своєї ініціятиви у Східній Европі, тому що багато західніх політиків не є задоволені такою розбудовою, з різних політичних й економічних міркувань. Вашінгтон висловлює свою осторогу до проблем, які можуть появитись, якщо Західня Німецька економіка, яка має зв'язки із Східньою Европою, буде проваджена із шкодою на відтинку технологічному. Франція побоюється, що Західня Німеччина може вийти з НАТО, щоб стати невтральною між Сходом і Заходом.

Сьогоднішня зовнішня політика Західньої Німеччини, яка є скерована на Східню Европу, є наслідком довгої наростаючої політичної настанови. Вони є піонером східньої політики з своїми плянами відкрити багато комунікаційних доріг між Сходом і Заходом. Багато західніх німців висловлює своє задоволення із цих потягнень, які реалізуються у Східній Европі, на відтинку зовнішньої політики. Наслідком цієї політики є ліквідація огорожі між Мадярщиною і Австрією, як також Совєтський Союз починає відтягати деякі частини окупаційних військ із Східньої Німеччини. Такі потягнення спрямовані на відтягнення східньоевропейських мілітарних сил, є в очах европейців позитивним початком до миру і співпраці між Сходом і Заходом. Справді більшість західних німців вірить, що Східня Европа не буде атакувати Захід. Щобільше значуще є це, що Західня Німеччина не бачить конфлікту між напрямними зовнішньої політики Сходу до Заходу.

Дорадник канцлера Гельмута Коля каже, що не можна твердити, що Західня Німеччина переорієнтовується, коли йдеться про справи, відносно Східньої Европи, та що не можна продовжувати далі активну східню політику, якщо не має сильного НАТО, і ефективного та динамічного европейського інтеґрального процесу. Можна сказати, що Західня Німеччина до певної міри є провідним лідером західньоевропейської інтеграції процесу, який буде цією останньою надією для країн Заходу. Правдою є, що від початку, зокрема на відтинку зовнішньо-політичному, Західня Німеччина керувалась напрямними Заходу, тому що вона не мала вибору, і працює в рамках напрямних західніх альянтів. Однак деякі західньонімецькі дипломати нарікають, що не має координації між партнерами Північно-Атлантійського Оборонного Союзу (НАТО) в справах, які відносяться до змін, що відбуваються в сателітах Совєтського Союзу, як також у самому СССР. Західня Німеччина рішила використати всі нагоди, що мають якесь відношення до проблем Східньої Европи, включно якщо це є подумане, з доброю інтенцією теперішніх лідерів.

Коли йдеться про зміни в системі на відтинку політичному й господарському в СССР, то Захід не має спільної стратегії до цих рухів, які відбуваються сьогодні в СССР. Багато західніх німців боліють над тим, що вони є менше самостійними, як інші члени НАТО, і тому не можуть користуватись своєю самостійною зовнішньою політикою, яка виходила б у користь тільки німецького народу. Вони не відходять від Заходу — каже Петро Данилов — дослідник зовнішніх справ в німецькому інтитуті, який стверджує, що цілий континент переходить рід якоїсь нормалізації, в якій бар'єри між двома половинами Европи починають падати, заступаючи їх економічною співпрацею і зменшенням мілітарного напруження. Німці перші признали це, — каже П. Данилов, — і впроваджують це у напрямні своєї зовнішньої політики.

Західня Німеччина у своїй зовнішній політиці спирається також на традиціях. Від часів московських царів, німецька індустрія займала спеціяльну позицію на Сході Европи, як також треба додати, що в німецькій національній ідентичності є елемент, який окреслює країну, як міст між Сходом і Заходом. Ці фактори є регульовані сильним відчуттям реалізму, а спеціяльно тоді, коли йдеться про справи, які стосуються економічних проблем. Треба ствердити, що зовнішні торговельні зв'язки Західньої Німеччини є спрямовані на Захід, і тому тотальний совєтський експорт і імпорт в 1988 році виносив всього 1.6 відсотка із національної закордонної торгівлі, і такий стан не зміниться у найближчому майбутньому, — кажуть експерти тих справ.

Один дипломат із Заходу, порівнює Східню Европу до Китаю, із потенційним ринком для Заходу, однак цей ринок буде тяжко розбудувати, — кажуть торговельні аналітики. Потреби Ґорбачова, як також лідерів соціялістичних сателітніх урядів Східньої Европи є так великі, що вкінці ніхто не може їм дійсно допомогти, каже дорадник канцлера. Він стверджує, що Західня Німеччина може тільки улегшити їхнє життя, але не розв'язати перманентної господарської кризи, яка вимагає зміни в системі господарській, як також в системі суспільно-політичній.

Ефективніші можливості такої підтримки Заходу для країн Східньої Европи були б тоді, якщо б така допомога була спрямована для таких країн, які прямують до змін в системі на відтинку господарському й суспільно-політичному. Така економічна допомога Заходу могла б приспішити демократизацію системи в цих країнах і ліквідацію тоталітарних урядів у цій частині Европи.

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ

Редагує Лев Яцкевич

Автомобільні злодії

Злодії, — це найстарші „професіонали" на нашій плянеті від її сивої давнини. Не бракує їх і сьогодні, з тим, що вони тепер більше зрізничковані та спеціялізовані. Модерні злодії розподіляються на хатніх вломників, банкових злодіїв, кишенькових, технологічних, комп'юторних та автомобільних злодіїв.

Ця остання спеціяльність, поряд з банковими вломниками, вимагає найбільше кваліфікації, з уваги на потребу постійного слідкування та обізнаности із найбільш складними та софістикованими алярмовими та протикрадіжними системами модерних автомобілів, які постійно придумує та виготовляє сучасна технологія.

Про високу кваліфікацію автомобільних злодіїв свідчить статистика міської нюйоркської поліції, згідно з якою середнє „вуличне" життя автомобіля, за яким „полюють" автомобільні злодії, триває не довше 20 хвилин, без уваги на те, на якій вулиці та в якій порі дня й ночі даний автомобіль був запаркований та якою алярмовою чи протикрадіжною системою він був устаткований.

Згідно із статистикою, кожних 28 секунд щонайменше один автомобіль в ЗСА стає жертвою злодіїв. Це становить в році приблизно один мільйон автомобілів. Якщо прийде черга на твій автомобіль, дорогий читачу, май на увазі те, що він правдоподібно ніколи вже не вернеться до твоїх рук, а якщо вернеться то це буде тільки його скелет без його найбільш вагомих частин. Коли стейтова поліція показала одному власникові нового „Бюїка" з Гартфорду, що впав жертвою професійного автомобільного злодія його автомобіль без наболотників, дверей та коліс, він заплакав гіркими сльозами.

Ще 30 років тому, коли 90 відсотків автомобільних злодіїв рекрутувалося з-поміж підлітків, які хотіли дешевим коштом переїхатися до міста та похизуватися новим автомобілем перед своїми знайомими дівчатами, вкрадені автомобілі здебільшого вертали ся після кількох днів до рук їх власників. Але сьогодні коли крадіж автомобілів перебрала мафія прибутки цього нового промислу розраховують на 1,7 більйона долярів на рік, щонайменши половина вкрадених автомобілів зникає назавжди. Велика частина з них мандрує до „рубанкових" майстерень („shop chops"), у яких бриґада вишколених „спеціялістів" узброєна ацетиленовими, зварювальними пальниками, ломами та викрутнями (screwdrivers), протинає автомобіль за не цілу годину на високоприбуткові частини. І так, фронт економічного автомобіля приносить здебільшого 1,500 до 22,500 дол. прибутку, а люксусового автомобіля 5,000 до 7,000 дол. Двері дають прибуток, від 50 до 500 дол.

Але, щоб заробити добрі гроші без великого риску, члени мафії мусять поспішати, бо поліціянти не в тім'я биті та час від часу роблять наскоки на всякі автомобільні підозрілі рубанкові „майстерні". І так, в часі наскоку на „Раксбері Тексі енд автобаді сервіс", бостонська поліція натрапила на одну з таких „рубанкових" майстерень, а в ній знайшла 36 дверей з автомобілів „Шевролета", який тузин автоматичних трансмісій, рушіїв, радіяторів та сидінь, вартости поверх пів мільйона дол.

Звичайно, професійні злодії не крадуть автомобілів на сліпо, але на „замовлення", шукаючи за відповідним родом, моделем та кольором автомобіля.

У противагу всім зусиллям поліції та щораз більше софістикованим протикрадіжним забезпеченням, кількість автомобільних крадежів не меншає, а більшає, без уваги на те, де вони запарковані та якими протикрадіжними улаштуваннями вони устатковані. Чим це пояснити?

У першій мірі, крадіж автомобілів — це рідкісна можливість, яка приносить злодійським професіоналам високі прибутки при відносно короткому часі та риску.

Такий професіонал носить при собі тонку, металеву стрічку, закінчену згином (slim-jim) яку він впроваджує між замкнене автомобільне вікно та раму дверей та відчиняє, без великого зусилля і теоретично, кожний автомобіль. Увійшовши досередини, він тонкою пилкою протинає в кермовій колюмні запальний замок та урухомлює автомобіль приблизно в одній хвилині.

Коли автомобільний злодій не має замовлення з „рубанкової" майстерні, він чим мога швидше, позбувається краденого автомобіля двома шляхами, шляхом його перемалювання та перевезення поза межі ЗСА. Деякі автомобілі використовують також для внутрішнього вжитку (наприклад), як таксі, чи для винайму автомобілів.

Але, коли сама крадіжка автомобіля не становить великої проблеми, то придбання для нього потрібних паперів становить уже доволі складну проблему, яка вимагає часто-густо крадежі або купівлі цього самого типу автомобіля, на складі старих автомобілів, з метою використання його ідентифікаційних документів.

Крадіж автомобілів становить сьогодні більйонової вартости індустрію, що стала дійсністю до деякої міри, тому що багато людей залишає, ще й досі, свої автомобілі незамкнені, часто-густо з ключем всередені, залишає їх на відлюдних вулицях, без протикрадіжного устаткування. Багато з нас купує теж свої автомобілі у безсовісних купців та захищає безпринципних посередників та продавців — крадених автомобілів!

Юрій Р. Рибак

ПІД ВПЛИВОМ КАВИ...

Кава — це одна з наймолодших культурних рослин, яка стала продуктом світової важливости, де продаж та попит вирішують її ринкову ціну. В її історії можна б знайти багато цікавих моментів, де добрі часи перехрещувались зі злими, де надпродукція примушувала до штучного контролю подажу та де зміна її у приміненні вирішувала попит. Кава, як рослина, виставлена явно на впливи природних елементів, де попри химерності погоди загрожують й теж шкідники та хвороби. Плянтація кави — це основний господарський центр продукції сирівця, а харчове виробництво дбає про остаточний продукт на який впливає смак споживача.

Батьківщиною кави є східня частина Африки та вперше звернули на неї увагу у 1440 році в абісинській місцевості Каффа. Про каву можна б багато оповідати, бо існує безліч леґенд та переказів. Як напій, каву значно поширили мусулмани в часі, коли ісламські народи мілітарно наступали на християнський світ. Річ тут проста. Кожночасна постава та боєздатність воїна вирішували перемогу. Пиття бо вина викликувало кволість і в'ялість як теж спання — зате кава пробуджувала, бадьорила і давала приємний аромат. А тому що Мохаммед сам заборонив пити вино, мусулмани у своїх воєнних походах нищили безпощадно виноградники як джерело зла.

Завдяки прекрасній колоніяльній аґрарній політиці Голляндії вдалось вирощувати каву теж у Азії. Та прийшов кінець тому, бо на Срі-Лянці — появилась листкова іржа на каві, що знищила всі південно-азійські плянтації. Срі-Лянка стала відома із іншої культурної рослини, а саме чаю, який вирятував аграрну економіку з кризи. А що сталось з кавою?... Тут знову признання голляндцям за це, що зі свого амстердамського ботанічного саду змогли перенести рослини кави на американський континент, головно до Бразилії та Колюмбії. У слід за тим плянтації кави поширились на інші країни, де клімат сприяє... Вирощували каву і продавали її по задовільній ціні, щоб не руйнувати стабільности домашнього рільництва — це складне питання. І тому економічно, одначе не соціяльно, оправдують чому Бразилія у минулому палила надвишку врожаю чи дослівно викидала його в море.

Тут у ЗСА відома під час праці т. зв. передишка на каву, себто „кофі брейк". Це вказує на високе споживання кави. Але самі знаємо, що щораз менше цієї кави п'ється. Статистика, наприклад, подає, що в порівнянні з останніми 30 роками тільки 50 відс. населення вживає каву, а тільки 20 відс. у віці від 18 до 25 років. Не допомогло тут навіть існування кави без кофеїни, що має менший вплив на нервову систему людини. У загальному вважають, що неправильне заварювання по ресторанах нищить смак кави і тому не збільшується споживання. Знову ж кавова індустрія у пошукуванні за додатковим збутом прийшла на ідею продукувати льодову-зимну каву у пушках, що нині є надзвичайно популярна у Японії. Обраховують, що її продаж у ЗСА осягне вкоротці суму більйонів долярів... Але тут є теж „але". Навчити споживачів пити льодову-зимну каву з пушки, це подібно до цього коли б продуценти старались пропаґувати підігрітий „кок"!?... У кожному випадку рішатиме тут ніхто інший як тільки сам споживач.

В Европі кава зчасом залишила своє домашнє ґетто і стала суспільним чинником, коли люди в окремих, доступних для кожного приміщення, пили її спільно, висловлюючи свої погляди чи думки. І ось так дійшло до створення офіційних бизнесових одиниць — каварень, з яких як перші, відомі ще з 1555 року у Царгороді. Відтоді каварні поширились на весь культурний світ та стали зосереджувати та віддзеркалювати життя людини. Тому й не диво, що про них поети писали вірші, музики складали пісні а німецький композитор Бах присвятив каві навіть свою одну з кантат... У 1906 році у Львові заснувалося літературне угрупування українських письменників і мистців „Молода Муза" з творчим кличем: „Мистецтво для мистецтва" та орієнтацією на західньоевропейську літературу. І молодомузці часто збирались якраз у „Віденській каварні"... А коли ж мова про каварню у Львові, то мимохідь нагадується теж місто Відень та полуденок у ресторані з прибулими до ЗСА віденськими бизнесменами. У розмові, що зійшла була з комерційних рейків та спрямувалась на більш загальну тему, один із них згадав, що нині у Відні каварні тратять свою популярність у користь ресторанів скорого прохарчування.

— Це не була б добра вістка — завважив я жартівливо, — коли б про неї довідався основник першої вашої каварні у 1683 році...

— До речі, думаєте — продовжував один з присутніх — герой Відня під час облоги турками Франц Юрій Кульчицький з походження поляк...

— Та який же він там поляк — заперечив інший присутній — він же народився у місцевості Сомбор у Південній Мадярщині, що була тоді під пануванням турків і тому пояснюється його знання турецької мови.

— Панове — включився я в розмову. — Тут таки щось не все впорядку. Послухайте мене. Кульчицький народився у Самборі в Галичині, в українській родині... — Розмова на цьому перервалась, бо подано... каву, а її аромат приманив нашу увагу.

Дарія Ірина Билова, донька

ПОКЛІН БАТЬКАМ

(Присвячую пам'яті Володимира і Стефанії Куриловичів, організаторам Підкамінеччини в 1920 роках)

II.

За два роки станула камениця поверхова з великою театральною залею; і в ній найшли приміщення всі установи, які ми створили: читальня, каса, Відродження, кооператива і складниця повітового Союзу Кооператив. Ще була опозиція, бо декотрі хотіли інтабулювати на читальню Качковського (русофільську), але і те ми перебороли і заінтабулювали на Централю „Просвіти". Вибрано саму молодіж ідейну, щоби не попало в руки старих „кацапів". Крім цього заплянованого будову захоронки і як підставу до того Стефа видістала у священника 10 морґів землі при оказії продажі ерекціонального поля — як куплені.

„Цього літа загостив до Підкаменя з Нового Йорку голова американського комітету п. Антін Пасічник, якого привитала читальня бенкетом — і мав змогу наглядно передсвідчитися, що ані одного цента зі зібраних грошей не змарновано та що економічно і ощадно вжито гроші. Врадуваний тим зараз жертвував від себе ще 50 дол., а крім цего 200 золотих на інструменти для орхестри.

„Дім „Просвіти", це твердиня національного духа та огнища дальшої праці для місточка і повіту. До тепер (1930) коштував він около 2000 дол. готівкою — крім безплатної праці міщан; на домі тяжить всего около 300 дол. довгу. Дім є доказом, яку велику силу творить свідомість і єдність зведена до одної цілі через чесних і енергійних людей. Таке маленьке, бідненьке місточко, всего 3000 мешканців, а в тім лише 1/3 нашого населення і 1/3 поляків, які там якраз будували Т. С. Л. (Товариство Школи Людовей) власне силами наших людей, що були б усі спольонізувались, бо молодіж почала там ходити на зібрання і забави — це місточко зуміло виставити дім, якого не повстидалобся і більше, повітове місто. І ми зараз перевели комплєтну сепарацію і бойкот тих, котрі би наважилися піти до Т. С. Л. А поляки не можуть з дива вийти і ще перед роком робили між собою заклади, що будови не довершиться; бо вони поставили при численних субсидіях партеровий, деревляний дім Т. С. Л., який коштував їх до тепер 4000 дол., є невикіньчений і мають на нім звиж 1000 дол. довгу".

Уже довгі роки пізніше, у 1942 році — після смерти жінки, писав Володимир Курилович до свого шурина редактора Ставничого:

„Захоронки ми не вспіли вибудувати, бо поляки, староство, поліція, Т. С. Л. і кляштор накинулися нас переслідувати. Вздовж дисциплінарки, пацифікація — перед якою Стефа втікла до Станиславова, і врешті наше переселення в дорозі дисциплінарній під Краків. Ось така історія — а всьо праця Стефи, бо прецінь я, будучи судеєю, старався себе не наражувати. Стефа мала великий послух і хист до людей, і красну заплату за свою працю, бо як ми відїздили, то ціле українське населення відвозило нас далеко геть за місто, своїми підводами відвезли все до Бродів — 25 км — і плакали за нами, як за рідними. Ось таке діло життя моєї Стефи — а мала вона тоді 25 літ, а праця тривала 6 літ — до 1930 р. Лишила по собі слід у національній роботі: зорганізовану околицю і місто, каменицю і товариства обсаджені молодими, ідейними людьми. А сама ще в силі віку відійшла проти своєї волі, бо рвалася до праці в народі, до повороту до Станиславова..."

Це батько був мотором цілої цієї суспільної організації у Підкамені. А мама давала ідеї та надхнення — і йому і цілому українському населенню. Тато, будучи польським суддею, не міг явно виступати, бо його становище було забезпекою прожитку для цілої родини. Але, не зважаючи на це, що він ніде офіційно не фіґурував, поляки добре на ньому помстилися.

У 1930 році рівночасно з посвяченням нового „Народного Дому", почалася польська нагінка на батька — Володимира Куриловича. Польський протоколянт у суді Станіслав Яніцький доніс до начальника поліції, що батько неправильно подиктував судові акти зізнання свідка при розправі війта Марчука, який вдарив палицею Пастернака якраз при відчиненні читальні 12-го червня 1930 року, коли люди товпилися на сходах при вході до будинку. Очевидно Марчук був свідомий українець, а Пастернак „старорусін" (русофіл), та наші люди не дуже хотіли допустити „кацапів" на параду відкриття нової читальні. Ще перед тим той сам донощик зараз по розправі Олександра Унієвича, учителя з Дубина, зарепортував батька, що своїм питанням він підсунув оборону Унієвичеві, що він стріляв у обороні свого батька зі „страшака", а не з правдивого револьвера.

Зразу суд дисциплінарний у Львові відкинув донос, що нема відповідних доказів. Але під натиском підкаменицьких поляків, які не могли цього перетравити, що українці краще зорганізовані як вони, батька покликали на дисциплінарне переслухання у Львові у грудні 1930 року. „В Імени Речипосполитої Польські Суд Дисциплінарний" (гр. Франка і д-р Ояк) видав вирок, що Володимир Курилович „вінєн єст, бо цельово, невєрнє запротоколовал зезнаня сьвядкув" — що обвинувачений свідомо перекручував зізнання свідків і через те скомпромітував суддейську безсторонність. А умотивовано це явно і славно, що батько боронив українців, бо: „ходзіло о справе політичноу, партійноу, о то, же зайсьце вінікло за старцє се рускіх партій, украінскєй і старорускєй. Обвіньони ратовал украіньцуф". І за те „усіловане ратованя русінуф" батька покарали перенесенням на інше місце праці, до Добромиля. На цьому дисциплінарка не скінчилася. Батько очевидно апелював і в травні 1931 року знову їздив до Львова і його знову перенесли дисциплінарним

(Закінчення на стор. 4)

„Січ" — це показ батьківської опіки УНС...

(Закінчення зі стор. 1)

Нова будівля на Союзівці — „Січ", стоїть архитект інж. Я. Січинський.

Єпископ УКЦ В. Лостен благословить будівлю „Карпати".

Танцювальна група П. Марунчака в часі виступу

Численна публіка в часі концерту у „Дні Батька".

з'їздів, що відбуваються на Союзівці. „Січ" вивінувана повним комфортом, кожна кімната може бути для чотирьох осіб. Друга будівля, розташована направо від „Ужгороду", це „Ясінє", яку відновлено і переіменовано на „Карпати".

Після посвячення будинків і полуденка у „Веселці" відбувся концерт, підготований А.Воробцем, координатором братської діяльности УНС. Ведучим концертом був Степан Гавриш, голова Округи УНС Філядельфії і головний радний УНС. На концерті були присутні члени Головного Екзекутивного Комітету УНС д-р І. Флис з родиною, Уляна Дячук з мужем і Володимир Сохан з дружиною, як також почесні члени Головного Уряду Анна Гарас з мужем, Володимир Квас, члени Головного Уряду Текля Мороз, що є головою Округи УНС в Монтреалі, Роман Татарський з дружиною, голова Округи Дітройт, та Алек Худолій. Крім того, на почесних місцях на концерті засіли голови Округ УНС, які брали участь у нарадах в суботу, 17-го червня. Серед них був також о. Іван Куліш із УПЦ.

В програмі концерту виступала танцювальна група Петра Марунчака з Монтреалю і жіночий вокальний ансамбль хору „Думка", якому акомпаньював Михайло Лев. Численна публіка незвичайно сердечно вітала акторів, а зокрема Петра Марунчака, який провадив раніше танцювальними курсами на Союзівці, а тепер був солістом у групі, яку провадить. Серед танцюристів була його дочка, а між глядачами дружина Віра.

Біля 600 гостей перебувало в цих двох днях на Союзівці, серед яких на особливе признання заслуговує група членів УНС з околиці Вунсакет, Ровд Айленд, і з Відділу ч. 13 в околиці Вотервілт у стейті Ню Йорк.

В обох днях у гостинниці Союзівки було виставлено матеріяли для забезпечення в УНС, інформації про членство і братську діяльність, які підготовили А. Воробець і Микола Бойко, директор продажу забезпечення УНС.

РУМУНСЬКЕ ПРЕСОВЕ агентство Аджерпрес розповсюдило повний текст статті, що появився у партійній газеті „Роминія Лібера", в якій різко осуджується становище мадярського партійного керівництва. Особливий гнів румунського режиму викликали виступи, що прозвучали на недавій церемонії перезахоронення останків Імре Надя, на якій були присутні, зокрема, втікачі з Румунії, етнічні мадяри, переслідувані урядом Чавшеску. „Те, що відбулося у Будапешті в кінці минулого тижня, викликає серйозну стурбованість, — сказано в статті. — Дії і заяви ряду учасників були явно спрямовані проти інтересів соціялізму і є загрозою стабільности і миру в нашому реґіоні". Обвинувачуючи партійне керівництво Мадярщини у „відсутности" і „ліквідаторських настроях", що виражаються у готовности запровадити в країні багатопартійну систему і відмовитися від традиційної монополії комуністів на владу, газета продовжує: „На мадярську компартію ведуться прямі напади, роздаються заклики до її ліквідації. Деякі учасники руху за багатопартійну систему в Мадярщині розглядають партію як перешкоду для здійснення своїх широко розреклямованих реформістських задумів".

Заснування мистецького об'єднання у Вікторії

Після влаштування декількох імпрез для відзначення 150-ліття з дня смерти батька нової української літератури Івана Котляревського, актори, аматори, об'єднані в ансамблі, вокальні групи та індивідуми прийшли до ідеї створити Театрально-Мистецьке Об'єднання. Із того часу почалася організаційна праця в цьому напрямку.

Реалізувати цю ініціятиву ансамбль ім. М. Лисенка доручив Федорові Габелкові. На 5-го лютого ц.р. було скликано збори любителів театрального мистецтва, на яких було 12 осіб. На цих зборах було прийнято тимчасову назву „Об'єднання театральних мистців" (ОТМ). Було вибрано тимчасову управу ОТМ і статутову комісію в складі: Г. Корінь, Л. Максимишин, А. Цибульська, В. Ґриджин, А. Рибіцький, С. Ковалик, І. Шевченко, Н. Ковалик, Ф. Габелко. Із цього складу було виділено три особи, яким доручили підготовити проєкт статуту ОТМ. Цими особами були: Л. Максимишин, Г. Корінь, Ф. Габелко. На засіданні СК було обговорено проєкт статуту та устійнено дату скликання основуючих загальних зборів ОТМ, які і відбулися 7-го травня ц.р. в залі Українського Народного Дому в Ессендоні.

На цих зборах було присутніх 20 осіб та 9 осіб дали згоду, щоб їх зареєструвати в список членів ОТМ, бо їхня відсутність була з поважної причини. Президію зборів очолили Ф. Габелко та секретар Григорій Вишневий.

Тимчасова Управа ОТМ подала свій звіт за період діяльности.

Звіт був поданий обширно, з якого присутні довідалися про влаштування чотирьох імпрез із фінансовим оборотом каси ОТМ 455 дол. 10 центів.

В кінці звіту звітуючий запропонував винести щиру і заслужену подяку всім виконавцям відбутих імпрез поіменно.

На цих основуючих загальних зборах було обговорено проєкт статуту й затвердження його, а також прийнято назву об'єднання: „Мистецьке об'єднання при українській громаді Вікторії" (МОВ).

Вибрано Управу МОВ в такому складі: голова — Федір Габелко, члени: Марко Туїшин, Антін Рибіцький, Василь Ґрижин, Іван Шевченко. Заступники: Данна Туїшин, Євген Радивил. Так само було вибрано мистецьку раду: голова — Людмила Максимишин, члени: Анна Цибульська, Галина Корінь, Антін Рибіцький.

Після вибору керівних органів МОВ обговорювалися різні справи відносно діяльности МОВ на майбутнє.

На закінчення старанням Людмили Максимишен було влаштовано чай з солодощами, де члени МОВ продовжували розмови на різні теми з українського мистецтва.

І. Шевченко

ЗГІДНО З ОФІЦІЙНИМИ болгарськими даними, починаючи від 1-го червня коло 250,000 турків виявили бажання покинути Болгарію і 150,000 з них уже дістали дозвіл. „50,000 уже пересікли кордон", — уточнив на пресовій конференції заступник міністра закордонних справ Болгарії Іван Ганєв, назвавши тих, що виїхали, не турками а „болгарськими мусулманами". У Болгарії проживає до мільйона турків. Це дев'ята частина населення країни. Турки втікають від насильної слов'янізації, знищення храмів, заборони спілкуватися рідною мовою. Покликуючись на болгарських економістів, аґентство Ассошіейтед Пресс повідомляє, що масова еміґрація може нанести значного удару болгарській економіці. Болгарські турки, наприклад, уже зняли зі своїх банківських рахунків 400 мільйонів левів (коло 260 мільйонів долярів за офіційним курсом). Вважають, що ця сума може досягнути більйона долярів. Кілька днів тому уряд Туреччини заявив, що готовий прийняти „всіх братів і сестер". Однак нині турецькі власті зустрічаються з певними труднощами. До такого напливу втікачів вони не були готові.

Козацький острів Хортиця

Є в народі періоди історії, коли ситуації вимагають звернутися обличчям до минулого. Така ситуація нині створилася в Україні, де заповнюються білі плями недавньої історії, так званої пожовтневої революційної історії, а ще точніше сталінського терору та брежнєвсько-сусловського ідеологічного закріпачення. Козацька доба України теж належить до того минулого, коли шовіністичні кола накидалися мокрим рядном на сторінки цієї самостійницької історії народу. Таке враження складалося у слухачів надзвичайно цікавої доповіді Михайла В. Ґави з Торонто, коли гість — доповідач говорив про Козацький острів Хортицю.

Він змалював історичне значення острова, починаючи від княжих часів, польського панування, татарських наскоків та московського пляну колонізації при помочі німців менонітів. Доповідач назвав фавну і фльору Хортиці і довкілля „зеленими легенями" мешканців міста Запоріжжя. Після переселення та добровільного виmандрування німців з Хортиці, острів використано на місця дослідних інститутів, профілакторії санітарного типу, а також на відпочинкові місця для „туристів". Побудовано мости і нові проєкти мостів. Однак, якщо йдеться про історичні пам'ятки Хортиці, не зроблено багато, а навіть мало що. Відчувається, кажуть туристи, що тут нема історичного знання та належного заінтересування козацькою історією.

Постановою ради міністрів УССР з 8-го вересня 1965 року острів мав стати державним історико-культурним козацьким заповідником. У зв'язку з цією постановою був навіть розроблений проєкт, який досі не зреалізований, бо його правдоподібно „угробили" в Кремлі. Правда, побудовано „мізерненький музей", але в цьому не відображено величі і слави козацьких часів, тільки змальовано боротьбу з німцями в Другій світовій війні. На Хортиці та навколо відчувається разючий брак козацьких пам'ятників „гетьманам, славним лоцманам Дніпра. В місті Запоріжжі навіть не названо вулиць козацькими та запорізькими іменами. Тільки „козацький розлогий дуб" нагадує славне минуле свободолюбних чубатих запорожців. Правда, залишилися ще назви „Павль Кічкас" та „Розенталь", які нагадують Шевченкове слово про мудрого німця, який садить на Січі картопельку. Мабуть й картопелькою вдоволяються сучасні совєтські патріоти і то тоді, коли німці вшанували і забрали зі собою найстарший пам'ятник їхнього поселення на Хортиці, а серед наших земляків постійно говориться ніби треба побудувати тунелі під островом та нові маґістралі. Подібно говорилось в дискусії після доповіді. Підкреслювалось теж, що найвищий час, щоб „совєтські патріоти" хоч зреалізували проєкт ради міністрів з 1965 року та намагалися поставити гідний пам'ятник козацькій епосі та одночасно стали друкувати матеріяли, які були заборонені московським урядом в часі сталінських та брежнєвсько-сусловських „указів".

Доповідь тривала півтора години і тримала слухачів у постійному напруженні цікавою розповіддю доповідача та його діяпозитивами, які він мав нагоду зробити в часі кількаразових своїх відвідин острова Хортиці. Доповідь була опрацьована не тільки на історичних даних запорозьких часів, але теж на підставі власних спостережень, як також на підставі матеріялів, які не публікувалися останнім часом в Україні.

Доповідача представила мґр Олена Неґрич, як учителя викваліфікованого бібліотекаря та одного з директорів „Інтернешенел Едукейшенал Консалтентс оф Кенада", який часто подорожував по країнах Европи, Африки, був у Грузії, Польщі й Україні. В Торонто він відомий як довголітній секретар культурно-мистецького товариства „Козуб" та мистецький керівник драматичного ансамблю молоді „Муза". Доповідь відбулася увечорі 21-го квітня. Вечором і дискусією провадив президент УВАН д-р М. Марунчак, фінансувала приїзд доповідача читальня „Просвіти" при спонзоруванні УВАН та Інституту Заповідника Маркіяна Шашкевича.

М. Г -ор

У великому смутку повідомляємо Українську Громаду і широку Пластову Родину в ЗСА, що 25-го червня 1989 року у Денвер, Кол., відійшов на Вічну Ватру

бл. п. пл. сен. кер.

Леонід Бачинський

визначний член Українського Пласту, нагороджений найвищими пластовими відзначеннями, основник Пластового Музею в ЗСА.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбудуться в суботу, 1-го липня 1989 р. на українському православному цвинтарі св. Андрія Первозванного в Бавнд Бруку, Н. Дж., о год. 10-ій ранку.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Крайова Пластова Рада — Крайова Пластова Старшина

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями, Знайомими, що в середу, 19-го квітня 1989 року, з Волі Всевишнього, відійшла у Вічність на 79-му році життя, у Львові, Україна,

бл. п. мґр

Олександра Бажанська

з дому Гарасевич

Залишила в тяжкому горі:
мужа — мґра МИКОЛУ
сина — д-ра ЯРЕМУ з дружиною ЛАРИСОЮ
та внуків

В глибокому смутку:
брат — БОГДАН з дружиною МАРІЄЮ
брат — ЯРОСЛАВ з дружиною ЕВГЕНІЄЮ

Щотижнева...

(Закінчення зі стор. 1)

рації його кандидатури. А 22-го квітня в районній газеті „Шахтар Червонограда" був надрукований лист родини Ярмолюків із села Горбків, Сокальського району, звідки родом Богдан Козярський, в якому зведено брудні наклепи на Богдана Козярського та на його батька. Цей наклепницький лист викликав велике обурення серед мешканців села. 11-го травня півтисячі обурених селян зібралися біля сільського клюбу й провели мітинг, на якому всі промовці стали на захист Богдана Козярського й гнівно осудили наклепників Ярмолюків. На мітингу на захист Козярського також виступили інженер із Соснівки Петро Кантор, робітниця із Червонограда Оксана Гумен та інші люди, які знають Богдана Козярського. Коли мітинг вже закінчувався, до села прибув загін міліціонерів, у складі близько шістдесяти осіб, на чолі з начальником Сокальського районного відділу міліції підполковником Кулиничем. За його наказом мітинг розігнали. Багатьох людей, серед яких були Петро Кантор та Оксана Гумен, затримали й відправили до Сокальська. Наступного дня, 12-го травня, у Сокальському районному суді суддя Сарапін засудив за участь у несанкціонованому мітингу Петра Кантора до десяти діб арешту, Оксана Гумен — до семи діб арешту, жительку Сокаля Марію... оштрафовано на 100 карбованців.

Сесія...

(Закінчення зі стор. 1)

Голова уряду Ярослав Рудницький згадав про Українське Інформаційне Бюро у Вашінгтоні. Радив підтримати Архівний Центр в Оттаві, Канада. УДЦентр брав участь у Гельсінкських конференціях у Мадриді і Відні.

Голова УНРади Іван Самійленко був від 1985 р. головою Консолідаційної Комісії; завершенням її заходів і переговорів з Конференцією українських партій і організацій (КУПО) являється ця сесія. Був головою згаданого вище Інформаційного Бюра у Вашінгтоні. Активно цікавився Конгресовою Комісією для розгляду великого голоду в Україні. Склав там свої зізнання.

Голова культурно-освітнього сектора проф. Володимир Жила був на наукових конференціях у Равенні і Мюнхені. Критикував термінологію на міжнародній конференції у Равенні.

За фінанси УДЦентру звітував Луценко. Головний прибуток був із записів. Відчитав докладні цифри прибутків і видатків. Дискусією над потребою збільшення фондів УДЦентру закінчено перший день сесії.

Ввечорі відбувся бенкет, на якому молитву провів о. ігумен П. Пащак, тостмайстром був проф. Михайло Пап. Проф. Любомир Винар виголосив доповідь із цитатами з творів Михайла Грушевського. Зробив полемічні звороти на неназвані адреси.

Представник Української Гельсінкської Спілки Микола Руденко виголосив привіт, що його закінчив власною патріотичною поемою. Присутні, вставши з місць,вчинили йому овацію. Головуючий проф. М. Пап відчитав деякі привіти, в тому числі від Митрополита Стефана,та вичислив довгу низку їх. Промовляв теж головний секретар Секретаріяту СКВУ Василь Верига. Концертову частину виповнила рецитація Лідії Крушельницької (патріотичний вірш) і гра на бандурі зі співом Юліяна Китастого.

Другий день сесії, в неділю 16-го червня — після вислухання Богослужби, яку в недалекій церкві-пам'ятнику відправив о. протопресвітер Селепина в асисті кількох священиків, виповнили звіти Комісій, Контрольної Ради, дискусія і рекомендації.

У третьому дні, в понеділок, проведено вибори керівних органів та схвалено рамовий бюджет на 100,000 дол. і прийнято у принципі проєкт резолюцій та Декляраціі. Тексти були роздані заздалегідь кожному делегатові. У дискусії були застереження, що тексти Декларації і резолюцій надто широкі і тому технічно трудно їх проголосити у пресі. Автори аргументували, що прагнули охопити українську визвольну проблематику і пов'язані з нею завдання УДЦентру, а це вимагає ширшого місця.

Персональний склад керівних органів був частинно обміркований і підготовлений у переговорах між КУПО і Консолідаційною Комісією. Переобрано без контркандидата Миколу Лівицького — аклямацією, але обраний забажав собі тайного голосування. В його висліді на 82-ох присутніх делеґатів три висловились „проти", вся решта „за". Микола Лівицький коротко подякував і заповів ширше слово наприкіці сесії. За тимчасовим законом президент зголошує кандидатуру на віцепрезидента. У даному випадку президент М Лівицький відмовився зробити це, бо, мовляв, є два кандидати і кожний йому добрий, тому хай рішає сесія. У тайному голосуванні Микола Плавюк отримав 52 голоси, Ярослав Рудницький 32. Головою Президії УНРади став проф. Михайло Воскобійник, головою екзильного уряду проф. Іван Самійленко (на внесок президента Лівицького). Головою Контрольної Ради став знову Петро Крамаренко. Колишній голова уряду і керівник ресорту закордонних справ проф. Ярослав Рудницький увійшов до Конституційного Трибуналу, який стоїть поза урядом і насправді дотепер був установою, що не діяла. Всі обрані склали присягу на руки голови сесії. Закінчив сесію президент Микола Лівицький, який вказав на важливість зберігання УДЦентру, що повинен діяти „звернений обличчям до України".

Кінцевий привіт і бажання виголосив представник Білоруського закордонного Центру. Молитву провів пастор Євангельської Церкви Гарбузяк. Голова сесії проголосив у понеділок о год. 3-ій по полудні закриття. Присутні відспівали національний гимн.

Аналітичні завваги, характеристика і коментар — появляться на сторінках „Свободи" в найближчий час.

ЗАГУБИЛАСЯ КОМА

В інтерв'ю О. Кузьмович із О. Крисою, поміщеному в числі 117-му з датою 23-го червня ц.р., треба читати: „...Бачимо його також у товаристві Д. Ойстраха, як і дружини, яка акомпаньює йому від довгих років — Тетяни Чекіни, та усіх трьох синів, ще як малих хлопчиків.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Управа Товариства Української Мови ім. Т. Шевченка, ЗСА, повідомляє усіх, хто своїми пожертвами підтримав перші ініціятиви товариства, спрямовані на поширення руху за відродження української мови, здобуття нею в Україні державного статусу та суспільного авторитету, що за надіслані пожертви закуплено 1,000 сорочинок, на яких відтворено відповідне звернення до громадян України берегти честь і гідність рідної мови. Ці сорочинки, а також 7,000 відповідних поштових листівок, були перевезені членами управи проф. Тарасом Гунчаком та мистецтвознавцем Богданом Певним і передані в Києві керівництву Товариства Української Мови ім. Т. Шевченка. Хоч цілі подорожей Т. Гунчака та Б. Певного були професійного характеру, вони, члени управи ТУМ-ЗСА зустрілися у Києві із членами правління ТУМ, з його головою письменником Дмитром Павличком, і обговорили пляни і форми співпраці, зокрема, перші спільні заходи. Управа нашого товариства закупила компютерну систему, яку передали Т. Гунчак та Б. Певний товариству в Києві для їхніх потреб. У нас є намір, якщо будуть на це фонди, придбати подібні компюторні системи для деяких обласних філій Товариства Української Мови в Україні.

Управа ТУМ-ЗСА плянує на осінь цього року провести установчі збори Товариства Української Мови ім. Тараса Шевченка — ЗСА, на яких має затвердити статут і програму товариства, обрати правління і визначити основні центри-філії. Про час і місце проведення, а також про принципи делегування на установчі збори буде повідомлення пізніше.

Ми надіємося, що й надалі всі, хто стурбований станом української мови, фінансово підтримуватимуть наші ініціятиви і надсилатимуть свої пожертви на адресу: Ukrainian Language Society, c/o Roman Voronka, 30 Clinton Ave., Maplewood, N.J. 07040.

Управа ТУМ-ЗСА з великою приємністю називає установи та імена і призвіща тих, хто сприяв своїми внесками реалізації наших перших ініціятив: Український Народний Союз $4,000, Самопоміч — Нюарк $250, Кредитівка Св. Андрія — С. Баунд Брук $50, Сковп Бюро Подорожей $287, Евстахія Гойдиш $50, Василь Воронка $100, Ганка Коренець $50, Ляриса і Олекса Біланюк $100, Мирослава Зубаль $50, Слава і Остап Олесницький $20, Наталка і Борислав Білаш $30, Дарія і Едвард Жарський $25, О. Губчак $2, Оксаана Кузишин $40, Іва Лісікевич $30, Михайло Пінкович $20, Божена Ольшанівська $50, Людмила і Петро Дармограй $100, Микола Ценко $100, Павло Нелвел $10, Любомир і Дзвінка Явний $100, Петро і Ольга Байко $10, Роман Слиж $25, Микола Погорецький і Андрій Хрін $20, А. і Л. Маринюк $25, Юрій Буряківець $20, Ворен Бругемен $100, Богдан Бородайко $100, Фред Белгаус $20, Р. Ільницький — Аргентина $50, Іван Заковоротний $25, Ліда Одержинська $25, Евген Перуняк $20, АГРУ — Рочестер $100, Микола Ващенко $20, І. Кучер $20, Л. і О. Шур $40.

Поклін...

(Закінчення зі стор. 2)

порядком на захід Польщі, аж до Макова Подгалянського, куди ми перепровадилися у грудні 1931 року. Довго там не помешкали, бо вже при кінці вересня 1932 року батька зовсім звільнили з суддейської посади, даючи йому, після 12-ох років праці, лише шістьмісячну платню. У тому самому часі відправило польське міністерство справедливости з різних причин також коло 40 українських суддів, залишаючи при праці лише, мабуть, дев'ятьох. І так, маючи всього 40 років, жінку і дитину, опинився батько безробітним. Треба було спакувати речі та їхати до родини до Станиславова.

Батько зразу старався про вписання до адвокатської палати, у Львові де йому відмовили, а відтак у Люблині, бо мамину сестру з мужем, Гречаників, обоє учителів, поляки перенесли до Піньчова коло Кєльц, та писали, що там нема жадного адвоката. А Піньчів належав до Люблинської палати.

В тому самому часі прийшов лист з Підкаменя, датований 7-им жовтнем 1932 роком.

„Високоповажані Паньство!

„Вістка про звільнення з дотепер займаної посади наших Дорогих Добродіїв, котрі тільки праці, тільки жертв положили при піднесенню духового життя Українців Підкаменя, наших перших Дорогих Ініціяторів і Будівничих 'Народного Дому' — викликала в серцях усіх Українців нашого міста щирий жаль та глибоке співчуття.

„Довідуємося, що задумуєте відчинити адвокатську канцелярію, тому звертаємося до Вповажаних Паньства з проханням зробити це в нашому місті. Ми, всі Українці, памятаючи про Вашу тяжку працю над пробудженням національного життя, приймемо Вас зі щирістю і радістю, та старатися будемо всіми нашими силами помочи у дальшій праці нашим дорогим Добродіям". Під листом були печатки чотирьох українських установ, а на зворотній стороні 50 підписів місцевих людей.

Мама плакала, але не було ради. Батько виїхав до Люблина скласти адвокатські іспити, а опісля до Піньчова зорганізувати канцелярію. Обоє прожили там аж до смерти. Але все плянували вернутися до Галичини. Збудували хату у Станиславові, щоб мати, де мешкати на старі роки „на емеритурі", щороку відвідували родину, Станиславів, Ворохту, та мріяли про поворот на рідні землі. Але вкінці війна перекреслила всі ті мрії і пляни.

Мешкаючи на чужині, обоє батьки з'єднали собі пошану і респект поляків, доказом чого був величавий похорон після смерти мами під час війни, в якому участь брала вся польська інтеліґенція і народ та чотирьох ксьондзів. Домовину несли панове — судовики, всі дуже прихильні були і дуже за нею жалували, а квіти і вінків нанесли без міри... Мама померла по тяжкій недузі у 1942 році, на 44-ій весні життя.

А батька, Володимира Куриловича, вбила куля польських „підпільників", які пограбували та здемолювали хату у 1944 році. Мав 52 роки. Обоє поховані в Піньчові коло Кєлєц (Західня Польща) з грудкою своєї — галицької землі та тризубом на грудях.